

Ostvrti

Velike obljetnice pomorskog školstva u Malom Lošinju

(Otočki ljetopis Cres – Lošinj 14., **Pomorstvo Lošinja i Cresa 4.**, zbornik radova, Srednja škola Ambroza Haračića Mali Lošinj, Mali Lošinj 2005.)

Srednja škola Ambroza Haračića u Malom Lošinju, u povodu 225. obljetnice početka pomorskoga školstva i 150. obljetnice osnutka *Pomorske škole* u Malom Lošinju, objavila je izuzetno značajno djelo – zbornik radova o pomorstvu otoka Lošinja i Cresa.

To vrijedno djelo (na 492 stranice), u rijetko kvalitetnoj grafičko-likovnoj opremi i tiskarskoj tehnici (izvršni nakladnik *Glosa* Rijeka), potpisuju – za nakladnika **Tomislav Gospodnetić** i glavni urednik **Julijano Sokolić**.

Zbornik je podijeljen u devet poglavlja: 1. *Prilozi za povijest pomorskog školstva u Malom Lošinju*, 2. *Nastavnici, ostali uposlenici i vanjski suradnici Srednje škole Ambroza Haračića od 1995. do 2005. godine*, 3. *Diplomanti Srednje škole Ambroza Haračića od 1995. do 2005. godine*, 4. *Diplomanti Pomorske škole od 1960. do 2005. godine*, 5. *Radovi nastavnika na Pomorskoj školi*, 6. *Povijest pomorstva*, 7. *S mirom leti uspomena*, 8. *Osvrti* i 9. *Valovi*.

Iz navedenih poglavlja može se vidjeti i sadržaj ovog zbornika u kojem je objavljeno gotovo stotinu raznorodnih radova – od povijesnih istraživanja, dokumenata (s obiljem faktografije) i životnih sličica do sjećanja, poezije i fotografija.

Kako i priliči, što i sam naslov kaže, ovaj zbornik sadrži najviše priloga koji govore o *pomorstvu otoka Lošinja i Cresa*, sagledano iz raznih uglova i aspekata. Međutim, što pridonosi njegovoj dodatnoj kakvoći, on je zbirka i onih radova koji pomorstvo neraskidivo povezuju s općim životom, kao temeljnom odrednicom čovjekova bitka. Uz to, obilje imena ljudi koji nose taj život, zorno predočuju uredničku koncepciju i njenu dosljednu provedbu – iza svakog zbivanja i djela uvijek stoji konkretan čovjek.

Početak pomorskog školstva u Malom Lošinju datira još iz 1780. godine kada su braća – **Ivan i Stjepan Vidulić**, lošinjski svećenici, davali pouke iz navigacije, astronomije i matematike lošinjskim mladićima koji su imali već određenog plovidbenog staža na jedrenjacima.

Godine 1804. **Stjepan Vidulić** osnovao je u Malom Lošinju privatnu pomorsku školu s pravom javnosti. Osim njega, na toj školi predavali su iiskusni lošinjski kapetani, vrsni znalci praktičnog pomorstva.

Pola stoljeća poslije, odnosno 1885. godine, habsburške prosvjetne vlasti osnivaju u Malom Lošinju (koji tada ima čak šest brodogradilišta za jedrenjake) *Državnu nautičku školu*.

Od tih davnih pa do naših dana *Pomorska škola* u Malom Lošinju živjela je s vremenom i događajima koji su ga obilježavali. Nisu je mimoišli ni veliki svjetski

ratovi, ni društveno-političke promjene, ni povremeni prestanak rada, ni reforme školstva, uključujući i kadrovske i prostorne teškoće.

Unatoč svemu, iznjedrila je brojne pomorce, buduće strojare, časnike i kapetane koji su hrvatsku pomoračku tradiciju pronosili i potvrđivali na našem Jadranu i na svim morima svijeta. Mnogi su se od njih vratili u rodni kraj i pripomogli u njegovom razviću i napretku.

Novina 4. zbornika, u odnosu na prethodne, poglavlje je u kojem se opširnije govori o istaknutim diplomantima malološinjске *Pomorske škole* od 1960. do 2005. godine. Naime, u prva tri zbornika, kako ističe prof. Tomislav Gospodnetić, *naglasak je, uglavnom, bio na pomorcima iz ranijih stoljeća*, a u posljednjem su *istaknuti* (kroz 46 biografskih portreta) *bivši učenici lošinjске Pomorske škole – naši suvremenici koji su školu završili u njezinoj novijoj povijesti, odnosno od 1960. do prošle godine*.

Svakako valja pohvaliti pristup toj prezentaciji, jer su svoje (zasluženo) mjesto u knjizi, osim diplomanata koji su se opredijeli za pomorsko zanimanje, dobili i oni koji su se iskazali i dokazali u drugim životnim zanimanjima i područjima – od znanosti i prosvjete do gospodarstva i politike.

Ta okrenutost Uredništva prema pomorcima – suvremenicima, nasreću, nije smanjila broj tekstova o pomorstvu Lošinja i Cresa iz starije prošlosti (*Monsignor Stjepan Vidulić, osnivač pomorskog školstva u Malom Lošinj, Pomorska kampanja na Jadranu iz 1859. godine, Kozulići iz Rijeke – Sušaka, Brodski dnevnik lošinjских kapetana iz 19. i 20. st., Brodogradilište Picinich u Malom Lošinj...*).

Posebno zanimljivim i vrijednim ocjenjujemo tekst **Miljenka Domijana Apoksiomen iz Lošinja** koji je, u vrijeme rasprava o konačnom mjestu njegova izlaganja, podjednako informativan, intrigantan i aktualan.

Ljubitelji poezije naći će u zborniku i 15 (morskih) pjesničkih dragulja u niski *Valovi* našeg jesnika **Enesa Kiševića**, velikog zaljubljenika u more i Mali Lošinj.

U posljednjih 26 godina *Srednja škola Ambroza Haračića* u Malom Lošinj objavila je četiri zbornika, uključujući i ovaj o kojem govorimo.

Prvi zbornik objavljen je 1980. godine i već je, kao prvenac, najavio vrlo seriozan pristup u prezentiranju radova koji govore o pomorskoj tradiciji (od pretpovijesti do vremena objavljivanja) otoka Lošinja i Cresa, uključujući i otočiće njihova arhipelaga.

Drugi zbornik je objavljen 1985., a treći desetljeće poslije (1995.). I ta dva zbornika donijela su mnoštvo tekstova o povijesti pomorstva Lošinja i Cresa i ljudima koji su ga stvarali i nosili.

Četiri dosad objavljena zbornika (sa 1.599 stranica teksta i fotografija) *Pomorstva Lošinja i Cresa* danas predstavljaju knjižno blago, enciklopedijsku riznicu o pomorstvu užeg i šireg zavičaja. Kako je pomorcima vidik otvoren do beskrajne pučine, tako se ni urednici nisu ograničili samo na Lošinj i Cres. Takvoj uređivačkoj koncepciji možemo zahvaliti i objavljivanje tekstova posredno vezanih za svjetsko pomorstvo u kojeg su svoja znanja i pregnuća utkali i naši *«ljudi od mora»*.

Zbornik radova *Pomorstvo Lošinja i Cresa 4.* najveći je dosadašnji nakladnički pothvat Srednje škole Ambroza Haračića u Malom Lošinj, ali i otoka Lošinja i

Cresa. Objavljivanje tog opsežnog i bogato opremljenog djela pripomogli su glavni sponzori: *Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Primorsko-goranska županija, Grad Mali Lošinj i Grad Cres* te 27 individualnih sponzora (najvećim dijelom bivših učenika Srednje škole Ambroza Haračića) iz Malog Lošinja, Cresa, Kostrene, Rijeke i Zagreba koji su, nema sumnje, već u prikupljenom rukopisu zbornika prepoznali njegovu vrijednost za širu društvenu zajednicu.

Prva tri zbornika o pomorstvu *Apsyrtidesa* (antički naziv za otoke Lošinj i Cres) u potpunosti su rasprodana, pa danas predstavljaju bibliofilske raritete. Međutim, kako (u *Pogovoru*) najavljuje *Uredništvo*, može se očekivati posebna knjiga – izbor radova, objavljenih u prva tri ljetopisa, te novi, 5. zbornik – s novim radovima o cresko-lošinjском pomorstvu.

Borislav Ostojić, publicist

